C/2024/6825

29.11.2024.

PADOMES IETEIKUMS

(2024. gada 21. oktobris)

par Maltas ekonomikas, budžeta, nodarbinātības un strukturālo politiku

(C/2024/6825)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ([1]), un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ([2]), ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada prioritātēm mehānisms palīdz panākt ekonomikas un sociālo atveseļošanu un īstenot ilgtspējīgas reformas un investīcijas, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(2) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ([3]) ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdzēs iegūt enerģētisko drošību un dažādot Savienības energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Malta savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(3) Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", lai nodrošinātu informācijas bāzi lēmumiem par politiku un radītu pamatnosacījumus izaugsmes palielināšanai. Paziņojumā kā viens no deviņiem savstarpēji pastiprinošiem faktoriem bija minēta konkurētspēja. Citi faktori bija piekļuve privātajam kapitālam, pētniecība un inovācija, izglītība un prasmes, kā arī funkcionējošs vienotais tirgus, kas ir ārkārtīgi svarīgas politikas prioritātes attiecībā uz reformām un investīcijām, lai risinātu pašreizējās produktivitātes problēmas, kā arī vairotu Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspēju. Komisija 2024. gada 14. februārī nāca klajā ar paziņojumu "2024. gada ziņojums par vienoto tirgu un konkurētspēju". Minētajā paziņojumā detalizēti aprakstīts, kādas ir Eiropas vienotā tirgus priekšrocības un izaicinājumi, un tajā ir analizētas gada norises saskaņā ar deviņiem identificētajiem konkurētspējas faktoriem.

([1]) OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

(4) Komisija 2023. gada 21. novembrī pieņēma 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2024. gada Eiropas pusgadu. Eiropadome 2024. gada 22. martā apstiprināja 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kas attiecas uz konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2023. gada 21. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 ([4]) pamata pieņēma arī 2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nenorādīja Maltu kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma atzinumu par Maltas 2024. gada budžeta plāna projektu. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2024. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Padome pieņēma Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ([5]) ("2024. gada ieteikums par eurozonu") 2024. gada 12. aprīlī un Vienoto nodarbinātības ziņojumu 2024. gada 11. martā.

(5) Savienības jaunais ekonomikas pārvaldības satvars stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Šis satvars ietver jauno Regulu (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību, grozīto Padomes Regulu (EK) Nr. 1467/97 ([6]) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu, un grozīto Padomes Direktīvu 2011/85/ES ([7]) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām. Jaunā ekonomikas pārvaldības satvara mērķis ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Jaunais ekonomikas pārvaldības satvars arī veicina valstu līdzatbildību un vairāk orientējas uz vidēju termiņu apvienojumā ar efektīvāku un konsekventāku izpildi. Katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Padomei un Komisijai savs valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns. Valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajā plānā ir iekļautas dalībvalsts fiskālās, reformu un investīciju saistības, plānošanas periodam aptverot četrus vai piecus gadus atkarībā no tā, cik ilgs ir valsts likumdevēja parastais sasaukuma laiks. Neto izdevumu ([8]) virzībai valstu vidēja termiņa fiskāli strukturālajos plānos ir jāatbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām, piemēram, par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tam jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), un ka vispārējās valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar Regulā (ES) 2024/1263 izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt līdz trim gadiem. Lai palīdzētu sagatavot minētos valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālos plānus, Komisija 2024. gada 21. jūnijā publicēja norādījumus par informāciju, kas dalībvalstīm jāsniedz savos valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālos plānos un gada progresa ziņojumos. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 5. un 36. pantu Komisija dalībvalstīm attiecīgā gadījumā nosūtīja atsauces trajektorijas un tehnisko informāciju. Dalībvalstīm savi valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālie plāni ir jāiesniedz līdz 2024. gada 20. septembrim, izņemot, ja dalībvalsts un Komisija vienojas šo termiņu pagarināt par saprātīgu laikposmu. Saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu dalībvalstis var apspriest savus vidēja termiņa plānu projektus ar savu valsts parlamentu, lūgt neatkarīgām fiskālajām iestādēm sniegt atzinumu, kā arī apspriesties ar sociālajiem partneriem un citām valsts ieinteresētajām personām.

(6) 2024. gadā Eiropas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz efektīvi novērst visas problēmas, kas konstatētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020., 2022. un 2023. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas ir pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Padomes Ieteikums (2024. gada 12. aprīlis) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C, C/2024/2807, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Padomes Direktīva 2011/85/ES (2011. gada 8. novembris) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L 306, 23.11.2011., 41. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Neto izdevumi, kā definēts Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktā: "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

(7) Malta savu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 13. jūlijā. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 5. oktobrī pieņēma Īstenošanas lēmumu par Maltas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ([9]) un 2023. gada 14. jūlijā grozīja šo lēmumu, ievērojot Regulas (ES) 2021/241 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finanšu atbalsta maksimālo finanšu iemaksu, kā arī lai iekļautu *REPowerEU* nodaļu ([10]). Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Malta ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(8) 2024. gada 15. aprīlī Malta iesniedza savu 2024. gada valsts reformu programmu, ievērojot Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 ([11]) 4. panta 1. punktu. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2024. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Maltas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(9) 2024. gada 19. jūnijā Komisija publicēja 2024. gada ziņojumu par Maltu. Tajā tika izvērtēts, kā Malta īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam, un kā Malta īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz minēto analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Maltas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(10) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Maltas vispārējās valdības budžeta deficīts no 5,5 % no IKP 2022. gadā samazinājās līdz 4,9 % 2023. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds no 51,6 % no IKP 2022. gada beigās saruka līdz 50,4 % 2023. gada beigās. Kā paziņots Komisijas 2023. gada 8. marta paziņojumā "Fiskālās politikas norādes 2024. gadam", Komisija veic priekšdarbus, lai sāktu uz deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un atbilstoši spēkā esošajām tiesību normām. Komisija 2024. gada 19. jūnijā pieņēma ziņojumu saskaņā ar LESD 126. panta 3. punktu. Minētajā ziņojumā bija novērtēts Maltas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2023. gadā pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Ziņojumā secināts, ka, ņemot vērā šo novērtējumu un pēc tā atzinuma izskatīšanas, kuru Ekonomikas un finanšu komiteja ir formulējusi, ievērojot Līguma 126. panta 4. punktu, Komisija plāno 2024. gada jūlijā ierosināt sākt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru attiecībā uz Maltu, iesakot Padomei pieņemt lēmumu saskaņā ar Līguma 126. panta 6. punktu, ar ko konstatē pārmērīga budžeta deficīta situāciju Maltā.

(11) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica ([12]) Maltai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai ([13]), ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Maltai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Maltai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja ([14]) 2023. gadā bija bremzējoša: 0,6 % apmērā no IKP, šajā kontekstā ņemot vērā augstu inflāciju. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā bija bremzējoša ietekme uz fiskālo nostāju, kas atbilst 1,6 % no IKP. Tas ietver to mērķorientēto ārkārtas atbalsta pasākumu izmaksu pieaugumu par mazāk nekā

([9]) ST 11941/21 INIT; ST 11941/21 ADD 1.

([10]) Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 14. jūlijs), ar ko groza Padomes 2021. gada 5. oktobra Īstenošanas lēmumu par Maltas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 11202/23 INIT; ST 11202/23 ADD 1).

([11]) Padomes Regula (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu (OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Maltas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Maltas 2022. gada stabilitātes programmu (OV C 334, 1.9.2022., 146. lpp.).

([13]) Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi, vidēja termiņa potenciālās izlaides pieaugums, ko izmanto fiskālās nostājas mērīšanai, Maltā 2023. gadā nominālā izteiksmē ir bijis 11,2 %, ņemot vērā desmit gadu vidējo reālo potenciālo izaugsmes tempu un 2023. gada IKP deflatoru.

([14]) Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no Savienības budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus (un neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no mehānisma un citiem Savienības fondiem.

0,1 % no IKP, kuri bija vērsti uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu. 2023. gada valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilda Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Izdevumi, kas finansēti no mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem, 2023. gadā veidoja 0,9 % no IKP. Valsts finansētās investīcijas 2023. gadā bija 2,6 % no IKP – salīdzinājumā ar 2022. gadu ir vērojams pieaugums par 0,1 procentpunktu. Malta no mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēja papildu investīcijas. Malta finansēja publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veikšanai un enerģētiskās drošības veicināšanai, piemēram, privāto un publisko ēku, tostarp slimnīcu un skolu, renovācijā, transporta nozares elektrifikācijā un projektos, kuri saistīti ar publiskās pārvaldes un privātā sektora digitalizāciju. Minētās publiskās investīcijas daļēji finansē no mehānisma un citiem Savienības fondiem.

(12) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 4,6 % un 2025. gadā par 4,3 %, un inflācija, ko mēra, izmantojot saskaņoto patēriņa cenu indeksu (SPCI), 2024. gadā plānota 2,8 % apmērā un 2025. gadā 2,3 % apmērā.

(13) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 4,3 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās palielināsies līdz 52,0 %. 2024. gadā gaidāmais deficīta samazinājums galvenokārt atspoguļo starppatēriņa izdevumu un algu izdevumu ierobežoto pieaugumu, kā arī to, ka pakāpeniski beidzas izmaksas, kas saistītas ar valsts aviosabiedrības pārstrukturēšanu. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm paredzams, ka fiskālā nostāja 2024. gadā būs bremzējoša (1,3 % no IKP).

(14) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no mehānisma neatmaksājamā atbalsta ("dotācijām") 2024. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,4 % no IKP salīdzinājumā ar 0,2 % no IKP 2023. gadā. No mehānisma dotācijām finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Maltas vispārējās valdības bilanci vai parādu.

(15) Padome 2023. gada 14. jūlijā ieteica ([15]) Maltai nodrošināt, ka 2024. gadā tiek īstenota piesardzīga fiskālā politika, jo īpaši ierobežojot neto valsts finansēto primāro izdevumu ([16]) nominālo pieaugumu līdz ne vairāk kā 5,9 %. Dalībvalstis tika aicinātas sava 2023. gada budžeta izpildes gaitā un 2024. gada budžeta plāna projektu sagatavošanas gaitā ņemt vērā, ka Komisija, pamatojoties uz 2023. gada budžeta izpildes rezultātu datiem, ierosinās Padomei sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi Maltas neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 5,5 %, kas ir mazāk par ieteikto maksimālo pieauguma tempu. Tomēr neto primārie izdevumi 2023. gadā bija lielāki, nekā Padomes 2023. gada 14. jūlija ieteikuma brīdī tika prognozēts (par 0,8 % no IKP). Ja neto primārie izdevumi 2023. gadā būtu bijuši tādi, kādi tie tika prognozēti Padomes 2023. gada 14. jūlija ieteikuma pieņemšanas laikā, attiecīgais neto primāro izdevumu pieauguma temps 2024. gadā būtu bijis par 0,7 % no IKP lielāks nekā ieteiktais pieauguma temps. Tādēļ, Komisijas ieskatā, ja ņem vērā bāzes efektu, ko rada tas, ka 2023. gadā neto izdevumi bija lielāki, nekā plānots, vērtējums ir tāds, ka pastāv risks, ka neto valsts finansētie primārie izdevumi nav pilnīgi atbilstīgi Padomes ieteikumam.

(16) Turklāt Padome ieteica Maltai 2023. un 2024. gadā pēc iespējas drīz izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus un attiecīgos ietaupījumus izmantot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Padome arī Maltai ieteica tad, ja enerģijas cenas atkal pieaugtu un tāpēc būtu nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai būtu jāturpina esošie pasākumi, nodrošināt, ka šādi atbalsta pasākumi ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un saglabā stimulus taupīt enerģiju. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumu aplēstās neto budžeta izmaksas ([17]) ir 1,7 % no IKP 2023. gadā, savukārt 2024. gadā tiek prognozētas 2,0 % līmenī un 2025. gadā – 1,0 % līmenī. Konkrēti, tiek pieņemts, ka 2024. un 2025. gadā joprojām būs spēkā netiešo nodokļu samazinājumi enerģijas patēriņam un subsīdijas enerģijas ražošanai, lai kompensētu importētās elektroenerģijas cenu pieaugumu un oglekļa emisijas ([18]). Atzīstot problēmas, ar kurām Malta saskaras sakarā ar lielo atkarību no enerģijas importa un pakļautību ārējiem satricinājumiem, kuru pastiprina ekonomikas mazais apjoms, vienlaikus netiek prognozēts, ka ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumi tiks izbeigti pēc iespējas drīz 2023. un 2024. gadā. Pastāv risks, ka tas neatbildīs Padomes ieteikumam. Līdz ar to, lai samazinātu valdības deficītu, nav iespējams izmantot attiecīgus ietaupījumus, kā ieteikusi Padome. Tiek lēsts, ka budžeta izmaksas par ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumiem, kuri vērsti uz neaizsargātām mājsaimniecībām un

([15]) Padomes Ieteikums (2023. gada 14. jūlijs) par Maltas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Maltas 2023. gada stabilitātes programmu (OV C 312, 1.9.2023., 167. lpp.).

([16]) Neto primārie izdevumi tiek definēti kā valsts finansētie izdevumi, no kuriem atņemti i) diskrecionārie ieņēmumu pasākumi, ii) procentu izdevumi, iii) cikliskā bezdarba izdevumi un iv) vienreizējie un citi pagaidu pasākumi.

([17]) Tās atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksas, ievērojot ieņēmumus un izdevumus un attiecīgā gadījumā atskaitot ieņēmumus no nodokļiem par enerģijas piegādātāju negaidīto papildu peļņu.

([18]) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē principā tiek pieņemts, ka pasākumi, kas saskaņā ar Maltas sniegto informāciju paliek spēkā līdz 2024. gada beigām, ietekmēs budžetu arī 2025. gadā.

uzņēmumiem, 2024. gadā sasniegs 0,2 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,1 % 2023. gadā), un šo izmaksu daļa, kas ir 0,2 % no IKP, saglabās cenas signālu samazināt enerģijas patēriņu un palielināt energoefektivitāti (salīdzinājumā ar 0,1 % 2023. gadā).

(17) Padome turklāt Maltai ieteica arī saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši nolūkā veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi valsts finansētās publiskās investīcijas palielināsies no 2,6 % no IKP 2023. gadā līdz 2,8 % no IKP 2024. gadā. Tas atbilst Padomes ieteikumam. Savukārt publiskie izdevumi, kas tiek finansēti no ieņēmumiem no Savienības fondiem, tai skaitā no mehānisma dotācijām, sagaidāms, 2024. gadā saglabāsies stabili, proti, 0,9 % apmērā no IKP.

(18) Pamatojoties uz prognozes sagatavošanas termiņā zināmajiem politikas pasākumiem un pieņēmumu, ka politika nemainīsies, Komisija savā 2024. gada pavasara prognozē paredz, ka valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 3,9 % no IKP. 2025. gadā gaidāmais deficīta samazinājums galvenokārt atspoguļo izmaksu par enerģētikas atbalsta pasākumiem paredzamo samazinājumu. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2025. gada beigām pieaugs līdz 52,6 %.

(19) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka minētās reformas un investīcijas palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Šajā īsajā termiņā ir svarīgi nekavējoties turpināt efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās uzlabotu Maltas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Lai izpildītu atveseļošanas un noturības plānā noteiktās saistības līdz 2026. gada augustam, Maltai ir svarīgi turpināt reformas un investīcijas. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(20) Gatavojot kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatu, Maltai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1060 ([19]) 18. pantu līdz 2025. gada martam jāpārskata katra programma, ko atbalsta no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Eiropas Sociālā fonda Plus ("ESF+"), Kohēzijas fonda un Taisnīgas pārkārtošanās fonda ("TPF"), cita starpā ņemot vērā 2024. gada konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus, kā arī nacionālo enerģētikas un klimata plānu. Uz minētā pārskata pamata notiek katrā programmā iekļautā Savienības finansējuma galīgā piešķiršana. Lai gan Malta ir panākusi progresu kohēzijas politikas programmu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā, daži problēmjautājumi ir saglabājušies. Ārkārtīgi svarīgi ir paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Programmās iekļautās prioritātes vēl aizvien ir aktuālas. Investīcijas energoefektivitātē un atjaunīgajā enerģijā ir ļoti svarīgas, lai panāktu enerģijas ietaupījumu, stiprinātu enerģētikas nozares ilgtspēju un samazinātu Maltas atkarību no starptautiskiem enerģijas avotiem. Ir svarīgi turpināt investīcijas ilgtspējīgos multimodālos risinājumos un aktīvā mobilitātē, lai samazinātu satiksmes sastrēgumus un autotransporta radītās emisijas. Joprojām jāpieliek pūles, lai nodrošinātu ūdens resursu un notekūdeņu apsaimniekošanas ilgtspēju. Turklāt ir jāīsteno aprites ekonomikas prakse, tostarp maksimāli jāpalielina reciklēšanas potenciāls, lai samazinātu atkritumu apglabāšanu poligonā un sasniegtu reciklēšanas mērķrādītājus. Turklāt ir jāveicina pieaugušo izglītība, lai paaugstinātu iedzīvotāju prasmju līmeni un mazinātu darbaspēka trūkumu. Arī turpmāk būtu jāveicina neaizsargāto grupu sociālā integrācija un integrācija darba tirgū, īpašu uzmanību pievēršot trešo valstu valstspiederīgajiem un personām ar invaliditāti, kā arī dzimumu līdztiesībai. Malta varētu arī izmantot Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/795 ([20]), lai atbalstītu Savienības stratēģisko autonomiju un rūpniecības konkurētspēju un ilgtspēju.

([19]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([20]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/795 (2024. gada 29. februāris), ar ko izveido Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu (STEP) un groza Direktīvu 2003/87/EK un Regulas (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 un (ES) 2021/241 (OV L, 2024/795, 29.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(21) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjautājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā un citos Savienības fondos, Malta saskaras ar vairākiem papildu problēmjautājumiem saistībā ar nodokļu sistēmas iezīmēm, kuras sekmē nodokļu agresīvu plānošanu, kā arī saistībā ar izglītību un prasmēm, atjaunīgo enerģiju un transportu.

(22) Viens no priekšnoteikumiem nodokļu sistēmu efektivitātes un taisnīguma uzlabošanai ir agresīvas nodokļu plānošanas apkarošana. Ņemot vērā agresīvas nodokļu plānošanas stratēģiju plašāku ietekmi dalībvalstīs, ārkārtīgi svarīga ir visu dalībvalstu koordinēta rīcība, lai papildinātu Savienības tiesību aktus, izmantojot valstu politiku. Malta ir veikusi pasākumus, lai vērstos pret agresīvas nodokļu plānošanas praksi, īstenojot iepriekš saskaņotas starptautiskas un Eiropas iniciatīvas, un ir joprojām apņēmusies risināt šo jautājumu savā atveseļošanas un noturības plānā. Plāna reformu programmas ietvaros Maltas valdība pieņēma jaunu likumu, ar ko ievieš transfertcenu noteikšanas noteikumus, kurus sāka piemērot 2024. gada janvārī. Minētā likuma mērķis ir novērst uzņēmumu peļņas novirzīšanas iespējas. Malta arī pasūtīja neatkarīgu pētījumu par izejošajiem un ienākošajiem maksājumiem (t. i., starp Savienības rezidentiem un trešo valstu rezidentiem), uz kura pamata tiks pieņemti attiecīgie tiesību akti. Tomēr tik ilgi, kamēr Malta nepiemēro nodokļa ieturējumu par procentu, dividenžu un autoratlīdzību maksājumiem, ko Maltā reģistrēti uzņēmumi veic nulles un zemu nodokļu jurisdikcijām (t. i., jebkurai jurisdikcijai, kuras tiesību aktos noteiktā uzņēmumu ienākuma nodokļa likme ir zemāka par 9 %, kas ir zemākā tiesību aktos noteiktā uzņēmumu ienākuma nodokļa likme Savienībā), vai līdzvērtīgi aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu to, ka uzņēmumi nevar novirzīt savu peļņu, kas nav aplikta ar nodokli, uz trešām valstīm, joprojām pastāv augsts nodokļu dubultās neuzlikšanas risks attiecībā uz minēto peļņu. Turklāt attieksme pret Maltā reģistrētiem uzņēmumiem, kuru domicils nav Maltā, joprojām rada nodokļu dubultas neuzlikšanas risku gan uzņēmumiem, gan privātpersonām. Nodrošinot atbilstību Padomes Direktīvai (ES) 2022/2523 ([21]), kas pēc ieviešanas Maltā attieksies tikai uz lielām korporācijām, šis jautājums tiks atrisināts tikai daļēji.

(23) Kvalificēta darbaspēka trūkums un prasmju neatbilstība ir šķērslis turpmākai izaugsmei, konkurētspējai un divējādās pārkārtošanās procesam. Darbaspēka trūkums 2024. gada pirmajā ceturksnī tika minēts kā faktors, kas ierobežo ražošanu Maltā, un par darbaspēka trūkumu pakalpojumu un rūpniecības nozarē tika ziņots aptuveni divreiz biežāk nekā vidēji Savienībā. Vairāk nekā divi no trim uzņēmumiem ziņoja par grūti aizpildāmām vakancēm darbvietās, kurās ir vajadzīgas prasmes informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā. Jaunākie rezultāti, kuri gūti ESAO Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā (*PISA*), liecina par to, ka Maltai ir viens no augstākajiem vāju sekmju rādītājiem Savienībā, kas rada nopietnu izaicinājumu turpmākajai prasmju attīstībai. Aptuveni katram trešajam no 15 gadus veciem skolēniem Maltā visā sociālekonomiskajā sadalījumā ir zems sniegums matemātikā, lasīšanā un dabaszinātnēs. Skolotāju trūkums daļēji ir ticis novērsts ar skolotāju aizstājējiem, kuru kvalifikācijas līmenis atšķiras no pilnībā kvalificētu skolotāju kvalifikācijas līmeņa vai ir zemāks par to. Priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas apmērs samazinās, taču tas vēl aizvien pārsniedz Savienības vidējo rādītāju, palielinot jau tā lielo skaitu mazkvalificēto pieaugušo. Kaut arī pieaugušo dalība izglītībā un apmācībā kopumā (pēdējos 12 mēnešos) atbilst Savienības vidējam rādītājam, tomēr mazkvalificētu pieaugušo līdzdalība izglītībā ir neliela. Tāpat, kaut arī 63 % pieaugušo 2023. gadā bija vismaz digitālās pamatprasmes, tomēr prasmju līmeņu atšķirības ir ievērojamas. Vidējā profesionālajā izglītībā un apmācībā (PIA) uzņemto izglītojamo īpatsvars joprojām ir zems. Izglītības kvalitātes palielināšana, kas panākama, pievēršot galveno uzmanību pamatprasmēm, novēršot skolotāju trūkumu un par prioritāti nosakot skolotāju profesionālo attīstību nolūkā labāk ņemt vērā skolēnu mācīšanās vajadzības, vienlaikus ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem vairojot Maltas izglītības un apmācības sistēmu atbilstību darba tirgus prasībām, ir ļoti svarīga, lai samazinātu vājo izglītības rezultātu apmēru, kā arī ievērojamo prasmju trūkumu un neatbilstību.

(24) Pastāvīgs izaicinājums Maltai ir panākt videi draudzīgu ekonomikas izaugsmi, līdzsvarojot attīstību ar vidisko ilgtspēju. Valsts zaļo pārkārtošanos kavē tas, ka fosilajam kurināmajam ir dominējoša loma Maltas energosistēmā. No atjaunīgajiem energoresursiem iegūtas enerģijas īpatsvars enerģijas bruto galapatēriņā Maltā 2022. gadā bija 13,4 %, kas ir viens no zemākajiem rādītājiem Savienībā. Tas ir krietni mazāk nekā Maltas indikatīvais atjaunojamo energoresursu īpatsvars 28 % apmērā, kas ir ieguldījums Savienības saistošajā atjaunīgās enerģijas mērķrādītājā – 42,5 % līdz 2030. gadam. Gandrīz visa uzstādītā atjaunīgās enerģijas jauda tiek ražota sauszemes saules elektrostacijās un lēnām pieaug (2023. gadā par 4 %). Ar nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā izklāstīto reformu, ar ko paredzēts uz konkrētām jaunām ēkām uzstādīt saules enerģijas iekārtas papildus tam, ka tiek saīsināti

([21]) Padomes Direktīva (ES) 2022/2523 (2022. gada 14. decembris) par globāla minimāla nodokļu līmeņa nodrošināšanu starptautisku uzņēmumu grupām un lielām vietējām grupām Savienībā (OV L 328, 22.12.2022, 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2523/oj)

atļauju piešķiršanas termiņi atjaunīgās enerģijas projektiem, būtu jāpalielina atjaunīgās enerģijas jaudas izvēršana. Maltai ir ievērojams atkrastes saules un vēja enerģijas potenciāls valsts ekskluzīvajā ekonomikas zonā. Tomēr šis potenciāls joprojām ir neizmantots. Maltas spēja izvērst atjaunīgos energoresursus un vienlaikus uzlabot savu energoapgādes drošību ir arī atkarīga no tā, vai tiks panākts labs progress otrā elektroenerģijas starpsavienotāja būvniecībā ar Itāliju un tiks turpināta iekšzemes elektroenerģijas tīkla nostiprināšana, tostarp ar investīcijām bateriju enerģijas uzkrāšanas risinājumos.

(25) Lai risinātu ilgtspējas problēmu, viena no galvenajām prioritātēm ir samazināt satiksmes sastrēgumus un autotransporta radītās lielās emisijas. Autotransporta radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas ir pieaugušas par 23,3 % salīdzinājumā ar 2005. gadu. Uz pasažieru automobiļiem attiecas 86 % no pasažieru pārvadājumiem Maltā, un šis rādītājs palielinās. Sastrēgumi joprojām ir galvenā problēma Maltā transporta jomā, kas arī ietekmē salu konkurētspēju, un tādēļ ir būtiski jāpastiprina centieni šajā jomā. Lai veicinātu alternatīvu kolektīvo transportu pa jūru, Malta ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalstu ievieš prāmju tīklu starp iekšējām ostām, modernizējot prāmju piestātnes. Turklāt Malta plāno veicināt ilgtspējīgu multimodālu mobilitāti pilsētvidēs, ar kohēzijas finansējuma palīdzību attīstot tīra pilsētas transporta infrastruktūru 17,5 km garumā, tostarp gājēju celiņus un veloceliņus.

(26) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm 2024. gadā ieteica rīkoties, tai skaitā izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai īstenotu 2024. gada Ieteikumu par eurozonu. 1., 2., 3. un 4. ieteikuma īstenošana Maltai palīdzēs īstenot 2024. gada Ieteikumā par eurozonu izklāstīto pirmo, otro, trešo un ceturto ieteikumu,

AR ŠO IESAKA Maltai 2024. un 2025. gadā rīkoties šādi.

1. Laikus iesniegt vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu. Ievērojot reformētā Stabilitātes un izaugsmes pakta prasības, ierobežot neto izdevumu ([22]) pieaugumu 2025. gadā līdz līmenim, kas vidējā termiņā *inter alia* nodrošina vispārējās valdības budžeta deficīta samazināšanu, virzoties uz Līgumā noteiktās atsauces vērtību, kura ir 3 % no IKP, un vispārējās valdības parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī. Līdz 2024./2025. gada ziemai pakāpeniski izbeigt ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus. Lai novērstu atlikušos agresīvas nodokļu plānošanas riskus, ieviest nodokļa ieturējumu par izejošajiem maksājumiem vai līdzvērtīgus aizsardzības pasākumus un grozīt noteikumus par uzņēmumiem, kuru domicils nav Maltā.

2. Turpināt ātru un efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, nodrošinot reformu un investīciju pabeigšanu līdz 2026. gada augustam. Paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Saistībā ar minēto programmu vidusposma pārskatīšanu turpināt koncentrēties uz saskaņotajām prioritātēm, vienlaikus ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas iniciatīvas piedāvātās iespējas uzlabot konkurētspēju.

3. Stiprināt izglītības un apmācības kvalitāti un atbilstību darba tirgus prasībām, lai samazinātu vājo izglītības rezultātu apmēru, kā arī ievērojamo prasmju trūkumu un neatbilstību, jo īpaši veicinot skolēnu pamatprasmes un sekmējot skolotāju profesionālo pilnveidi.

4. Paātrināt atjaunīgās enerģijas apguvi, īstenojot liela mēroga projektus, kā arī veicot neliela mēroga investīcijas tiešā enerģijas ražošanā un patēriņā. Novērst satiksmes sastrēgumus, uzlabojot sabiedriskā transporta kvalitāti un efektivitāti, un palielināt investīcijas "nemotorizētās mobilitātes" infrastruktūrā.

Luksemburgā, 2024. gada 21. oktobrī

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

NAGY I.

([22]) Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktu "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot procentu izdevumus, diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.